

Kształtowanie osiedli kompletnych we Wrocławiu jako realizacja idei miasta krótkich odległości uwzględniająca zasady projektowania uniwersalnego i dostępności

Dorota Rynio

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: dorota.rynio@ue.wroc.pl

ORCID: [0000-0003-4027-2476](https://orcid.org/0000-0003-4027-2476)

© 2025 Dorota Rynio

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji dostępna jest online na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Rynio, D. (2025). Kształtowanie osiedli kompletnych we Wrocławiu jako realizacja idei miasta krótkich odległości uwzględniająca zasady projektowania uniwersalnego i dostępności. *Biblioteka Regionalisty. Regional Journal*, (25), 161-167.

DOI [10.15611/br.2025.1.13](https://doi.org/10.15611/br.2025.1.13)

JEL: R58, R14, R41

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest wskazanie możliwej ścieżki realizacji idei miasta krótkich odległości w dużym mieście, które tworzy warunki dostępności i w tym kierunku uwzględnia zasady projektowania uniwersalnego.

Metodyka: Metodyka badania bazuje na krytycznym przeglądzie literatury oraz dokumentów strategicznych i planistycznych; *case study*; metodzie eksperckiej. W badaniu skupiono się na przykładzie Wrocławia, gdzie zastosowano projekt tworzenia osiedli kompletnych.

Implikacje i rekomendacje: Zmiany klimatu wymagają od miast podjęcia szybkiego i elastycznego działania. W tych realiach koncepcja miast krótkich odległości stwarza podstawy do reagowania na stojące przed miastami wyzwania.

Podstawowym ustaleniem wynikającym z badania jest konieczność zagospodarowania miasta krótkich odległości, tak aby było ono ogólnodostępne, inkluzywne i wielofunkcyjne. W taki sposób realizowany jest we Wrocławiu projekt osiedli kompletnych, który ma za zadanie stworzenie przestrzeni doskonałych odpowiadających na potrzeby wszystkich mieszkańców. Rekomenduje się, żeby podstawą działań projektowych stały się zasady projektowania uniwersalnego i dążenie do uzyskania dostępności przestrzeni dla tych, którzy będą chcieli z niej skorzystać.

Oryginalność/wartość: Opis budowy miasta krótkich odległości i jego wartości stosunkowo dobrze zostały już przedstawione w literaturze, oryginalność opracowania odnosi się do powiązania budowy osiedli kompletnych z tą ideą miasta, wraz z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego i dostępności.

Słowa kluczowe: miasto krótkich odległości, Wrocław, osiedle kompletne, projektowanie uniwersalne, dostępność

1. Wstęp

Współczesne miasta stają przed wieloma wyzwaniami, które w dużej mierze wynikają ze zmian klimatycznych, kryzysów gospodarczych, zmienności gospodarki, niekorzystnej struktury demograficznej – starzejącego się społeczeństwa, niewystarczającego zaangażowania mieszkańców, nieefektywnego zagospodarowania przestrzeni itp. W warunkach niepewności i zmienności gospodarek władze miast zachowują elastyczność w zarządzaniu i przygotowują miasta na następstwa zmian klimatycznych. W tym nurcie coraz częściej wdraża się ideę miast krótkich odległości, których zadaniem jest stworzenie przestrzeni, w której w niedalekich odległościach można zaspokoić wszystkie codzienne potrzeby. O ile w małym mieście wdrażanie tej koncepcji jest wręcz intuicyjne (choć nie proste), to w dużych miastach wymaga to wielu działań (w tym planistycznych i strategicznych) oraz kompromisów.

Problem badawczy poruszany w opracowaniu koncentruje się na określeniu istotnych elementów budowy miasta krótkich odległości, które będzie odpowiedzią na zmiany klimatyczne oraz potrzeby mieszkańców i zapewni inkluzywność przestrzeni. Celem artykułu jest wskazanie możliwej ścieżki realizacji idei miasta krótkich odległości w dużym mieście, które tworzy warunki dostępności i w tym kierunku uwzględnia zasady projektowania uniwersalnego. Metodyka badania bazuje na krytycznym przeglądzie literatury oraz dokumentów strategicznych i planistycznych; *case study*; metodzie eksperckiej. W badaniu skupiono się na przykładzie Wrocławia, gdzie zastosowano projekt tworzenia osiedli kompletnych. W trakcie pracy postawiono następujące pytania badawcze:

1. Jak w dużym mieście wdrażać ideę miasta krótkich odległości?
2. Jaką ścieżką Wrocław realizuje koncepcję miasta krótkich odległości?
3. Czy zastosowane we Wrocławiu rozwiązania związane z wdrażaniem koncepcji miasta krótkich odległości kreują dostępność i odnoszą się do zasad projektowania uniwersalnego?

Tak sformułowane problem badawczy, cel i pytania badawcze są konsekwencją analizy wyzwań związanych ze współczesnymi uwarunkowaniami stojącymi przed miastami.

2. Przegląd literatury

W literaturze występuje zróżnicowane podejście do definiowania koncepcji miast krótkich odległości. Różnice te dotyczą zakresu realizowanych potrzeb, sposobu, w jaki mieszkańcy mogą je zaspokoić i czasu, w jakim te potrzeby są realizowane. Czas określa się różnorako, najczęściej w przedziale 10-20 minut, w którym potrzeby powinny zostać zaspokojone. Jest to nawiązanie do bliskości, która rozpatrywana może być w dwóch wymiarach: czasowym i przestrzennym, przy czym przy projektowaniu strategicznego znaczenia nabiera czas, co odwołuje się bezpośrednio do filozofii *chronourbanistyki*, czyli *urbanistyki* bazującej na czasie (Beim, 2021). W skrajnym przypadku mówi się o 1 minucie, jest to jednak nawiązanie do hiperlokalności, oparte na budowie sąsiedztwa i odnoszące się do koncentracji aktywności w obrębie jednej ulicy (F5, 2021). W tak ograniczonym czasie zmniejszona zostaje skala życia, a wszystkie codzienne sprawy realizowane powinny być „po sąsiedzku”. Idea miasta 1-minutowego nie jest jednak oderwana od założeń miasta krótkich odległości, staje się raczej jej uszczegółowieniem, które wprowadza dodatkowy podział potrzeb mieszkańców, w zależności od możliwości ich

realizacji w ultrakrótkim i krótkim czasie. Fundamentem koncepcji miasta 1-minutowego jest bliskie sąsiedztwo lokalnych społeczności, co daje podstawy wzmacniania lokalnych więzi społecznych (Miaśto 2077, 2021). Zgodnie z tym idea miasta 1-minutowego odnosi się głównie do jednego z aspektów idei miasta krótkich odległości.

W odniesieniu do sposobu realizacji potrzeb w literaturze naukowej również można spotkać zróżnicowane podejście. Od wąskiego ujęcia, w którym zaspokajają się potrzeby, poruszając się pieszo lub na rowerze, przez szersze dotyczące możliwości poruszania się także hulajnogą, po szerokie podejście, w którym włączony do tego zostaje transport publiczny. Z uwagi na specyfikę i cele miasta krótkich odległości minimalizuje udział transportu indywidualnego (Michalska-Żyła, 2024, s. 31-32).

Różnice dotyczące zakresu potrzeb, jakie można w tej koncepcji realizować w niedalekich odległościach, odnoszą się do bieżącego, codziennego funkcjonowania mieszkańców i potrzeb, które rzadziej się realizuje. Codzienne potrzeby zgodnie z tą koncepcją powinny być zaspokajane w niedalekiej odległości. Problem może jednak stwarzać zdefiniowanie potrzeb codziennych dla ogółu mieszkańców. W tym celu często posługuje się piramidą Masłowa (Pasek, 2019, s. 66-67).

Zgodnie z tą ideą miasto powinno być kompleksowe, multifunkcjonalne i samowystarczalne. Istotą miasta krótkich odległości, jest czas, w jakim mieszkańcy mogą zrealizować potrzeby, krótki dystans do codziennych aktywności i zadowolenie mieszkańców (Noworól i in., 2021).

Obecnie miasto krótkich odległości najczęściej kojarzone jest z miastem 15-minutowym, w którym mieszkańcy mają dostęp do potrzebnych funkcji (np. rekreacji, ochrony zdrowia, handlu, sportu, pracy) w zasięgu krótkiego spaceru lub jazdy rowerem z miejsca zamieszkania (Bryla.pl, 2023; Moreno i in., 2021, s. 95-97). Mieszkańcy dokonują wyboru, jak chcą realizować daną aktywność, czy w niedalekiej odległości – pieszo lub rowerem, czy korzystając z komunikacji publicznej w przypadku dalszej odległości (Hołuj i Lityński, 2015; Moreno i in., 2021, s. 93-111; Neuman, 2005). Realizacja potrzeb w bliskiej okolicy oznacza budowę społeczności związanej z dzielnicą, a życie miejskie zyskuje lokalny charakter. Zatrzymanie mieszkańców w ultralokalnej przestrzeni jest warunkowane dobrym rozplanowaniem oraz dostępnością, szerokim wachlarzem usług, infrastruktury i terenów zielonych, które powinny odpowiadać wysokim standardom, tworzyć jakość stanowiącą zachętę do zmiany stylu życia, zwyczajów oraz pobudzać zaangażowanie mieszkańców w tworzenie bliskiej przestrzeni. Mieszkańcy mają pozostawać w niej z własnej woli ze względu na jej atrakcyjność, możliwości, które kreuje, oraz oszczędności (czasu, środków, środowiska), które przynosi. Przestrzeń ta powinna być niewykluczająca, nie mieć ograniczeń na wejściu i wyjściu, co oznacza, że każdy, bez specjalnych predyspozycji, może być jej uczestnikiem.

Zagospodarowanie przestrzeni w mieście krótkich odległości powinno dążyć do efektywnego wykorzystania tego ograniczonego zasobu i zapewnić jego inkluzywność. W tym celu potrzebne jest zastosowanie zasad programowania uniwersalnego i w ten sposób zadbanie o dostępność przestrzeni. Projektowanie uniwersalne zgodnie z dokumentem Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych to: „projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania” (Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, 2006, art. 2). Projektowanie uniwersalne to strategiczne działanie w zakresie planowania i projektowania produktów oraz otoczenia. Promuje społeczeństwo, włączając wszystkich obywateli, gwarantuje równość i możliwość ich uczestnictwa w życiu społecznym (Budowlane ABC, b.d.). Projektowanie to dotyczy wszystkich działań wpływających na kształt i dostępność otoczenia, np. planowanie w ramach społeczności lokalnej, użytkowanie gruntów, przestrzeń publiczną, architektura, eventy, budownictwo, produkcja. Dostępne otoczenie według zasad projektowania uniwersalnego to: właściwy teren, możliwość korzystania z odpowiedniej komunikacji oraz występowanie miejsc, które umożliwiają kontakty międzyludzkie i podtrzymują aktywność życiową (LAB60+, 2016, s. 45). Przestrzeń zaprojektowana w ten sposób daje możliwość jej użytkowania przez wszystkich ludzi. Osoby, które tego potrzebują, używają w tej przestrzeni osobistych pomocy technicznych (np. wózków, aparatów słuchowych), jednak nie ma potrzeby dodatkowej jej adaptacji do potrzeb poszczególnych grup osób

niepełnosprawnych. Zaleca się nieuwzględnianie rozwiązań rekompensujących niedostatki przez zastosowanie specjalnego sprzętu (np. podnośników dźwigowych) (LAB60+, 2016, s. 16). Założenia projektowania uniwersalnego to:

- możliwość użytkowania przez wszystkich ludzi, w taki sposób, aby mogły być użytkowane przez osoby w każdym wieku, każdej płci, z różnymi możliwościami, umiejętnościami i stopniem sprawności. Obejmuje to czynniki związane ze zdolnością poruszania się, widzenia, słyszenia, pojmowania, a także wrażliwość na środowisko (np. astma lub alergie);
- spełnienie wymagań w największym możliwym stopniu, co prowadzi do poszukiwania coraz lepszych rozwiązań. Projektowanie uniwersalne to strategia nastawiona na innowacyjność, w której technologia, wiedza i poziom świadomości społecznej przechodzą szybkie zmiany. Projektowanie uniwersalne to proces dynamiczny, oparty na potrzebie dalszego uwzględniania nowych możliwości redukcji ograniczeń;
- bez potrzeby adaptacji produktu bądź włączenia specjalistycznego projektowania (LAB60+, 2016, s. 16).

W związku z powyższymi projektowanie uniwersalne ma być funkcjonalne – łatwe w obsłudze, użyteczne dla wszystkich użytkowników oraz ma stosować podejście niestygmatyzujące, czyli bez dzielenia użytkowników ze względu na ich ograniczenia, a co za tym idzie, przestrzeń tak zaprojektowana ma być dostępna dla wszystkich.

Przestrzenie miast krótkich odległości powinny być zagospodarowane z uwzględnieniem następujących zasad projektowania uniwersalnego:

- 1) sprawiedliwe wykorzystanie – projekt jest użyteczny i atrakcyjny dla ludzi o różnych umiejętnościach (możliwościach),
- 2) elastyczność użytkowania – projekt uwzględnia szeroki zakres indywidualnych preferencji i umiejętności odbiorców,
- 3) prosta i intuicyjna obsługa – zastosowany projekt jest łatwy do zrozumienia, niezależnie od doświadczenia, wiedzy, umiejętności językowych czy obecnego poziomu koncentracji użytkownika,
- 4) zauważalna informacja – projekt w sposób efektywny łączy ze sobą niezbędne dla użytkownika informacje, niezależnie od jego zdolności sensorycznych lub warunków otoczenia,
- 5) tolerancja błędów – projekt minimalizuje zagrożenia i negatywne skutki przypadkowego lub zamierzonego działania,
- 6) niewielki wysiłek fizyczny – projektowanie w taki sposób, aby produkt był efektywny, wygodny i wymagał minimalnego wysiłku użytkownika,
- 7) wymiary i przestrzeń dostępne oraz użyteczne – odpowiednia wielkość i przestrzeń przewidziana do podejścia, działania i wykorzystania produktu, niezależnie od wielkości, postawy lub mobilności użytkownika (LAB60+, 2016, s. 17-19).

Koncepcja miast krótkich odległości idealnie wpisuje się w możliwość stosowania projektowania uniwersalnego, tak zagospodarowana przestrzeń będzie dostępna dla wszystkich, bez ograniczeń i potrzeby specjalnego traktowania poszczególnych grup osób. Dodatkowo będzie zapobiegać podziałom społeczności i wykluczeniu, a dzięki temu integrować społeczność. W przestrzeni miasta krótkich odległości zagospodarowanej zgodnie z założeniami i zasadami projektowania uniwersalnego każdy użytkownik miasta ma czuć się swobodnie, móc bez przeszkód poruszać się w niej i realizować potrzeby oraz aktywności.

3. Metodyka

Metodyka badania bazuje na krytycznym przeglądzie literatury oraz dokumentów strategicznych i planistycznych; *case study*; metodzie eksperckiej. W badaniu skupiono się na przykładzie Wrocławia, gdzie zastosowano projekt tworzenia osiedli kompletnych. Dobór literatury został podporządkowany

tematyce publikacji. W szczególny sposób skupiono się na przeglądzie działań realizowanych we Wrocławiu, dlatego zanalizowano dokumenty oraz strony internetowe tego miasta. Przegląd obejmował także działania formalnych i nieformalnych grup działaczy na rzecz rozwoju miasta i jakości życia.

4. Rezultaty badań

Budowa osiedli kompletnych a dostępne miasto krótkich odległości

Wrocław to jedno z największych miast w Polsce, które realizuje koncepcję zrównoważonego rozwoju oraz dąży do zbudowania zwartej tkanki miejskiej, charakteryzującej się ładem przestrzennym. Wyzwania związane z szybkim rozwojem, postępującymi zmianami klimatycznymi oraz wnioski płynące z pandemii COVID-19 ukierunkowały działania władz na wdrażanie idei miasta krótkich odległości. Koncepcja ta ma skutecznie wspomagać budowę miasta odpowiadającego na współczesne wyzwania.

Tabela 1. Charakterystyka Wrocławia

Miasto	Ludność (tys.)	Powierzchnia (km ²)	Gęstość zaludnienia (os./km ²)	Położenie geograficzne	Podział administracyjny	Zielono-niebieska przestrzeń w mieście
Wrocław	674,1	292,8	2 302	51°06'N 17°02'E	48 osiedli	grunty rolne i grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią łącznie 44,7% ogółu powierzchni miasta, zaś grunty pod wodami powierzchniowymi – 3,46%

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Uchwała Nr XX/419/16...; Urząd Statystyczny we Wrocławiu, 2023).

Tworzenie miasta krótkich odległości we Wrocławiu ukierunkowano na wdrażanie projektu osiedli kompletnych, których mieszkańcy zaspokajają swoje potrzeby w niedalekich odległościach. W ramach osiedla powinny być realizowane: życie społeczne, ruch, wypoczynek i zdrowie, odporność osiedla na zmiany klimatu, zrównoważone budownictwo, dostępność, tożsamość miejsca (Bryla.pl, 2023). W przypadku osiedli kompletnych planuje się, uwzględniając projektowanie uniwersalne, efektywne tereny zielone i rekreacji oraz ciągi pieszo-rowerowe.

W wyniku podziału administracyjnego we Wrocławiu wyznaczono 48 osiedli (Uchwała Nr XX/419/16...). Projekt osiedli kompletnych realizowany w tym mieście polega na zebraniu informacji, inicjatyw, pomysłów i możliwości w ramach wybranych do tego osiedli, które zakładają wysoką jakość życia, wynikającą m.in. z uporządkowania przestrzeni i prawidłowego jej funkcjonowania. Mieszkańcy są zaangażowani w planowanie zagospodarowania tej przestrzeni, a dzięki temu rośnie poczucie przynależności do wspólnoty. Projekt osiedli kompletnych zapoczątkowano w 2019 roku i na pierwszym etapie objął on cztery obszary: Śródmieście Południowe, Jagodno, Jerzmanowo-Jarnołtów i Maślice Małe (Jednostka urbanistyczna A11 w Studium Wrocławia, 2019, s. 4). Projekt ten skupił się na opracowaniu wytycznych przestrzennych dla osiedli kompletnych i stanowił kontynuację Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia 2019.

W kolejnym etapie konsultacje objęły: Nowy Dwór, Krzyki Zachód, Zakrzów Centrum (Marchewka, 2020). Celem projektu było stworzenie szczegółowej wizji rzeczywistych potrzeb mieszkańców danego osiedla i rady osiedla. W konsekwencji każde z osiedli objętych projektem wypracowało ogólnodostępne opracowanie „Wytyczne przestrzenne na rzecz osiedli kompletnych”. Zmiany wprowadzane w tych przestrzeniach mają wynikać z powyższych wytycznych i służyć tworzeniu przestrzeni zapewniającej: komfort osób młodych, starszych i niepełnosprawnych; dostępny system transportu drogowego; ergonomię, dostęp do usług publicznych i pracy; platformę do uwzględniania potrzeb różnych grup społecznych. Jest to program planistyczny, w którym w wyniku konsultacji z mieszkańcami wypracowuje się bazę kierunków i potrzeb rozwoju osiedla. Baza ta ma służyć wszystkim, którzy chcą inwestować, realizować projekty społeczne i kulturalne w skali osiedla. Fundamentem osiedli kompletnych

jest zbudowanie struktury, która zapewni realizację wszystkich potrzeb niezbędnych do jakościowo dobrego życia w niedalekiej odległości (czyli w obrębie osiedla). Założeniem jest, że osiedla te mają zwartą strukturę, a do kompletności dochodzi się etapowo, każde miejsce ma być optymalnie wykorzystane i odpowiadać na zmieniające się warunki klimatyczne. Podstawą takiego planowania powinno być uzyskanie wysokiej świadomości społecznej, tworzenie przestrzeni wielofunkcyjnej, różnorodnej, atrakcyjnej dla społeczności, gdzie zaspokajanie potrzeb będzie możliwe bez użycia samochodu i podróży poza osiedle. Elementem integrującym przestrzeń osiedla kompletnego powinno być projektowanie uniwersalne, które zagwarantuje uczestnictwo i czerpanie korzyści z zamieszkania na takim osiedlu każdej osobie, bez względu na predyspozycje. Osiedle kompletne zagospodarowuje przestrzeń zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców. Tworzone zbiory rozwiązań, pomysłów, wskazówek i wytycznych mają inspirować do nowych inwestycji, podejmowania decyzji ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb mieszkańców przez władze, zagospodarowanie przestrzeni, kreowanie projektów realizowanych w ramach budżetu obywatelskiego i wpływać na podnoszenie jakości życia we Wrocławiu.

5. Dyskusja i wnioski

Idea miast krótkich odległości jest odpowiedzią na współczesne wyzwania stojące przed miastami. Wdrażanie tej koncepcji wymaga wielotorowego działania oraz spojrzenia na miasto jako całość i jednocześnie konsekwentnego wprowadzania zmian na niższym poziomie. Realizacja potrzeb przez mieszkańców ma się odbywać w niedalekiej odległości, co wpływa na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza przez rezygnację z podróżowania samochodami prywatnymi; pozwala oszczędzać czas, który można przeznaczyć na własne aktywności lub integrację społeczną; tworzy zdrowe nawyki ze względu na przemieszczanie się na pieszo lub rowerem itp. W tej bliskiej przestrzeni mieszkańcy mogą realizować potrzeby codzienne, jednak nie jest to obowiązkiem, mają wybór (czy wyjechać w tym celu poza bliską okolicę, czy w krótkim czasie zrealizować potrzeby) i dokonują go w sposób świadomy.

We Wrocławiu w ramach wdrażania idei miasta krótkich odległości wprowadzono projekt osiedli kompletnych, co ma przełożyć się na tworzenie przestrzeni doskonałych i kompletnych, odpowiadających na oczekiwania wszystkich mieszkańców. W tym ujęciu podstawą działań projektowych powinny stać się zasady projektowania uniwersalnego i dążenie do uzyskania dostępności przestrzeni dla wszystkich, którzy będą chcieli z niej skorzystać. Zakładana kompletność osiedli wpływa także na kształtowanie odporności tych przestrzeni i przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatu. W trakcie kreowania kompletności osiedli wykorzystuje się zasoby endogeniczne, ich indywidualność i unikatowe walory. Wytyczne uzyskane w trakcie konsultacji z mieszkańcami pokazują ich potrzeby, oczekiwania i możliwości dla potencjalnych inwestorów. Udział w konsultacjach zróżnicowanych podmiotów wprowadza spojrzenie z różnych perspektyw, przedstawiając pełnię wyzwań dla tej jednostki. Tworzenie osiedli kompletnych to przeniesienie idei miast krótkich odległości na niższy poziom, jednak ma to prowadzić do uzyskania spójności w przekroju całego miasta.

Bibliografia

- Beim, M. (2021, 25 grudnia). *Mobilność. Koncepcja miasta piętnastominutowego*. Transport Publiczny. Pobrano 30.01.2025 z <https://www.transport-publiczny.pl/wiadomosci/koncepcja-miasta-pietnastominutowego--71610.html>
- Bryla.pl. (2023, 7 lipca). *Jak zaprojektować samowystarczalne miasto?* Pobrano 30 stycznia 2025 z <https://www.bryla.pl/jak-zaprojektowac-samowystarczalne-miasto>
- Budowlane ABC. (b.d.). *Projektowanie uniwersalne – objaśnienie koncepcji*. Pobrano 30 stycznia 2025 z <https://budowlaneabc.gov.pl/standardy-projektowania-budynkow-dla-osob-niepelnosprawnych/wprowadzenie/projektowanie-uniwersalne-objasnienie-koncepcji/>
- F5. (2021, 23 grudnia). *Sztokholm chce być miastem 1-minutowym*. Pobrano 30 stycznia 2025 z <https://www.f5.pl/futopia/sztokholm-chce-byc-miastem-1-minutowym>
- Hołuj, A. i Lityński, P. (2015). Urban spraw – uwarunkowania oraz propozycja zmian w Polsce. *Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*, (161), 91-99.

- Jednostka urbanistyczna A11 w Studium Wrocławia. (2019). *Osiedle kompletne. Śródmieście Południowe. Wytyczne przestrzenne na rzecz osiedla kompletnego*. Biuro Rozwoju Wrocławia.
- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169)
- LAB60+. (2016). *Wytyczne w zakresie projektowania uniwersalnego mając na uwadze potrzeby osób niepełnosprawnych*. Fundacja Laboratorium 60+.
- Marchewka, C. (2020, 13 sierpnia). *Osiedla kompletne we Wrocławiu. Miasto konsultuje, kiedy można się spodziewać efektów?* Gazeta Wrocławska. Pobrano 30 stycznia 2025 z <https://gazetawroclawska.pl/osiedla-kompletne-we-wroclawiu-miasto-konsultuje-kiedy-mozna-sie-spodziewac-efektow/ar/c1-15125225>
- Miasto2077 / Green is Good. (2021, 10 marca). *Sztokholm chce być miastem 1-minutowym*. Pobrano 30 stycznia 2025 z <https://www.miasto2077.pl/sztokholm-chce-byc-miastem-1-minutowym/>
- Michalska-Żyła, A. (2024). 15-minutowe zielone miasto kompaktowe – koneksje, wyzwania i perspektywy. *Nowa Polityka Wschodnia*, 41(2), 28-42.
- Moreno, C., Allam, Z., Chabaud, D., Gall, C. i Pratlong, F. (2021). Introducing the “15-Minute City”: Sustainability, Resilience and Place Identity in Future Post-Pandemic Cities. *Smart Cities*, 4(1). <https://doi.org/10.3390/smartcities4010006>
- Neuman, M. (2005). The Compact City Fallacy. *Journal of Planning Education and Research*, 25(1), 11-26.
- Noworól, A., Kopyciński, P., Hałat, P., Salamon, J., Baziak, J., Sypek, W. i Wirchniańska, M. (2021). *Czy Kraków może stać się „miastem 15-minutowym”? Raport autorski*. Wydawnictwo Małopolskiej Szkoły Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.
- Pasek, A. (2019). Potrzeby społeczne związane z rozwojem społeczeństwa. *Zeszyty Naukowe Zbliżenia Cywilizacyjne*, 15(1), 56-81. <http://dx.doi.org/10.21784/ZC.2019.004>
- Uchwała Nr XX/419/16 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 21 stycznia 2016 r. zmieniająca uchwałę nr XX/110/91 Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie podziału Wrocławia na osiedla. Pobrano 12 stycznia 2024 z <https://baw.um.wroc.pl/UrzadMiasta-Wroclawia/document/26598/>
- Urząd Statystyczny we Wrocławiu. (2023). *Rocznik Statystyczny Wrocławia 2023*, s. 135.

Shaping Complete Housing Estates in Wrocław as an Implementation of the Idea of a Short-Distance City, Taking into Account the Principles of Universal Design and Accessibility

Abstract

Aim: Climate change requires cities to act quickly and flexibly. In these realities, the concept of short-distance cities creates the basis for responding to the challenges cities face. The aim of the article is to indicate a possible path to implementing the idea of a short-distance city in a large city that creates conditions of accessibility and in this direction takes into account the principles of universal design.

Methodology: The research methodology is based on a critical review of literature and strategic and planning documents; case study; expert method. The study focused on the example of Wrocław, where a project to create complete housing estates was used.

Implications and recommendations: The basic finding resulting from the study is the need to develop the city of short distances in such a way that it is publicly accessible, inclusive and multifunctional. This is how the project of complete housing estates is being implemented in Wrocław, which is intended to create perfect spaces that meet the needs of all residents. It is recommended that the principles of universal design and striving to make space accessible to those who want to use it should become the basis for design activities.

Originality/value: The description of the construction of a city of short distances and its values has already been relatively well presented in the literature; the originality of the study refers to the connection of the construction of complete housing estates with this idea of the city, along with taking into account the principles of universal design and accessibility.

Keywords: city of short distances, Wrocław, complete housing estate, universal design, accessibility
